

A. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η βία δεν είναι προσωπική υπόθεση

Είναι αναμφίβολα οδυνηρό να εξακολουθούμε να μιλάμε στην εποχή μας για ανεξέλεγκτη άσκηση βίας, η οποία συχνά μάλιστα λαμβάνει ιδιαιτέρως ακραίες διαστάσεις με δυσμενέστερες συνέπειες σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Μαρτυρίες και παραδοχές πολλών ανθρώπων αποκαλύπτουν όλο και περισσότερες αθέατες και σκοτεινές πλευρές της καραντίνας και των αλληπάλληλων lockdown της ζωής μας.

Οι μορφές της βίας γνωστές και πολλές: λεκτική, σωματική, συναισθηματική, ψυχολογική, σεξουαλική, παιδική κακοποίηση, σχολικός εκφοβισμός, ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική παρενόχληση, ηλεκτρονικός εκφοβισμός, πολιτική βία, ρατσισμός... Παράλληλα αναπτύχθηκε ένας ιδιότυπος κανόνας φόβου και σιωπής, σε συνδυασμό με τη γενικότερη οικονομική κρίση ή την όποια εξάρτηση των θυμάτων. Επιβλήθηκε παραδοσιακά η σιωπή στη βάση ανήθικων εκβιασμών, στο όνομα της απώλειας του εργασιακού κεκτημένου και της κοινωνικής αποδοχής.

Όταν όμως το θύμα δεν μιλάει, η κοινωνία επίσης σιωπάει εκκωφαντικά, μοιραία ο **καταλυτικός** ρόλος της ατιμωρησίας και της ανοχής του περιβάλλοντος οδηγεί στην κατάφωρη παραβίαση των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ελευθερίας, της αξιοπρέπειας και της αυτοδιάθεσης του κάθε ανθρώπου που πλήττεται και θυματοποιείται. Συνακόλουθα, **ενισχύονται** οι αυτοκαταστροφικές τάσεις των θυμάτων λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης, τα πρότυπα της ίδιας βίαιης συμπεριφοράς ανατροφοδοτούνται, οι τραυματικές εμπειρίες επαναλαμβάνονται στερεότυπα και ο κύκλος της βίας διαιωνίζεται.

Με αφορμή την επικαιρότητα και τις ποικίλες προκλήσεις της, ωστόσο, αντιλαμβανόμαστε ότι ποτέ δεν είναι πολύ αργά για αλλαγή πλεύσης, δεδομένου ότι όλα περνούν μέσα από την ατομική και συλλογική δράση και συνείδηση. Η αλλαγή νοοτροπίας θα πρέπει να **συντελεσθεί** πρωτίστως μέσα στους κόλπους της οικογένειας όπου εκκολάπτονται συνειδήσεις και μέσα στο βασικό εργαστήριο **διάπλασης** χαρακτήρων με την κατάλληλη αξιοποίηση του εργαλειακού χαρακτήρα του σύγχρονου σχολείου.

Είναι υποχρέωση όλων με κοινές δράσεις περιορισμού των διαύλων εκδήλωσης βίας, με στοχευμένη βελτίωση των δομών και με κατάλληλη προσαρμογή της νομοθεσίας να δώσουμε ένα καίριο χτύπημα στη βία συμβάλλοντας στην αλλαγή που ήδη άρχισε και συντελείται. Το κλειδί σε κάθε περίπτωση είναι η ενημέρωση, η απρόσκοπτη συζήτηση που ανοίγει τους ορίζοντες, η υποστηρικτική **παρακίνηση** στα θύματα να σπάνε τη σιωπή τους και στους υπόλοιπους να μην μένουν αμέτοχοι, να γίνονται μέρος της λύσης του προβλήματος ενάντια σε ό,τι απειλεί τον σεβασμό και την αξιοπρέπεια, ενίοτε και την ίδια τη ζωή. Αν μοιραστούμε τις εμπειρίες μας, θα νικήσουμε πιο εύκολα τους φόβους μας.

Η σιωπή δεν είναι λύση, η βία μπορεί να αποτραπεί και σίγουρα δεν αποτελεί προσωπική υπόθεση!

Μαρία – Αλεξάνδρα Κεφάλα, *dikaiologitika.gr*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά τα μέτρα που προτείνονται για την αντιμετώπιση της βίας στο μη λογοτεχνικό κείμενο.

Μονάδες 15

A2α. Να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου του μη λογοτεχνικού κειμένου («Όταν όμως... διαγωνίζεται») και να σχολιάσετε την πρόθεση της αρθρογράφου.

Μονάδες 5

A2β. Ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στην πέμπτη παράγραφο του μη λογοτεχνικού κειμένου «Είναι υποχρέωση... φόβους μας»; Να σχολιάσετε τη συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή από την αρθρογράφο.

Μονάδες 5

A2γ. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του μη λογοτεχνικού κειμένου: **καταλυτικός, ενισχύονται, συντελεστεί, διάπλασης, παρακίνηση.**

Μονάδες 5

A3. Να αξιοποιήσετε στοιχεία από το μη λογοτεχνικό κείμενο και να γράψετε ένα άρθρο (250-300 λέξεων) στη σχολική σας εφημερίδα, όπου θα παρουσιάσετε τους παράγοντες που οδηγούν σε βίαιες μορφές συμπεριφοράς και τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να περιοριστούν αυτές οι εκδηλώσεις.

Μονάδες 20

B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θα' ρθει καιρός

Θα 'ρθει καιρός που θ' αλλάξουν τα πράματα.
Να το θυμάσαι Μαρία.
Θυμάσαι Μαρία στα διαλείμματα εκείνο το παιχνίδι
που τρέχαμε κρατώντας τη σκυτάλη
– μη βλέπεις εμένα – μην κλαις. Εσύ είσ' η ελπίδα
άκου θα' ρθει καιρός
που τα παιδιά θα διαλέγουνε γονιούς
δε θα βγαίνουν στην τύχη
Δε θα υπάρχουν πόρτες κλειστές
με γερμένους απέξω
Και τη δουλειά
θα τη διαλέγουμε
δε θα' μαστε άλογα να μας κοιτάνε στα δόντια.
Οι άνθρωποι – σκέψου! – θα μιλάνε με χρώματα
κι άλλοι με νότες
Να φυλάξεις μοναχά
σε μια μεγάλη φιάλη με νερό
λέξεις κι έννοιες σαν κι αυτές
απροσάρμοστοι καταπίεση μοναξιά τιμή κέρδος εξευτελισμός
για το μάθημα της ιστορίας.
Είναι Μαρία – δε θέλω να λέω ψέματα –
δύσκολοι καιροί.
Και θα' ρθουνε κι άλλοι.
Δεν ξέρω – μην περιμένεις κι από μένα πολλά –
τόσα έζησα τόσα έμαθα τόσα λέω
κι απ' όσα διάβασα ένα κρατάω καλά:
«Σημασία έχει να παραμένεις άνθρωπος».
Θα την αλλάξουμε τη ζωή
παρ' όλα αυτά Μαρία.

Κατερίνα Γώγου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1. Το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται στη Μαρία. Να αποδώσετε συνοπτικά το περιεχόμενο των λόγων του σε 50-70 λέξεις.

Μονάδες 15

B2α. Στο λογοτεχνικό κείμενο χρησιμοποιούνται – εκτός των άλλων – το β' ενικό και το α' ενικό πρόσωπο. Να καταγράψετε από ένα παράδειγμα για το καθένα και να σχολιάσετε την επιλογή τους από το ποιητικό υποκείμενο.

Μονάδες 8

B2β. Να εντοπίσετε τα σχήματα λόγου που εμφανίζονται στους παρακάτω στίχους και να τα σχολιάσετε με βάση το περιεχόμενο του κειμένου:

- Οι άνθρωποι – σκέψου! – θα μιλάνε με χρώματα
κι άλλοι με νότες
- λέξεις κι έννοιες σαν κι αυτές

Μονάδες 7

B3. «Σημασία έχει να παραμένεις άνθρωπος». Να σχολιάσετε το νόημα του συγκεκριμένου στίχου, όπως το αντιλαμβάνεστε, λαμβάνοντας υπόψη και το περιεχόμενο του λογοτεχνικού κειμένου. Ποιες σκέψεις και ποια συναισθήματα σας προκάλεσε η ανάγνωση του ποιήματος (100-150 λέξεις);

Μονάδες 20

Να έχετε επιτυχία!